

Warszawa, 02.04.2025 r.

Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych RP

Zarząd Stowarzyszenia

ul. Chmielna 2 lok. 31, 00-020 Warszawa

e-mail: biuro@sdsiz.com.pl

Sz.P.

Henryk Kiepura

Sekretarz Stanu

Ministerstwo Edukacji

e-mail: sekretariat.dwst@men.gov.pl

Dotyczy: odpowiedzi na pismo DWST-WPZN.5020.3.2024.EW Ministerstwa Edukacji z dnia 21.023.2025 r.

**Opinia Stowarzyszenia Doradców Szkolnych i Zawodowych RP
dotycząca projektu ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela
(projekt z dnia 20 marca 2025 r.)**

Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej, jako ogólnopolska organizacja reprezentująca m.in. nauczycieli-specjalistów z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego, przedstawia niniejszą opinię prawną do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela z 20 marca 2025 r. (skierowanego do konsultacji społecznych 21 marca 2025 r.). Opinia została sporządzona w oparciu o analizę projektu nowelizacji oraz porównanie jego proponowanych zapisów z obowiązującymi przepisami Karty Nauczyciela, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii istotnych dla nauczycieli-doradców zawodowych.

W opinii dokonano ogólnej oceny korzystności planowanych zmian dla nauczycieli, analizy zmian konkretnych artykułów Karty Nauczyciela (art. 6a i art. 42) w porównaniu z brzmieniem obowiązującym, weryfikacji zapisów dotyczących nauczycieli-specjalistów (w tym doradców zawodowych) oraz oceny wpływu projektu na status doradców zawodowych. W konkluzji przedstawiono postulowane uzupełnienia projektu, mające na celu podniesienie prestiżu i wzmocnienie roli szkolnych doradców zawodowych.

Ocena ogólna projektu nowelizacji

Projektowana nowelizacja Karty Nauczyciela w znacznej mierze realizuje postulaty środowisk oświatowych dotyczące poprawy warunków pracy i statusu nauczycieli. Celem projektu – zgodnie z uzasadnieniem – jest **zapewnienie nauczycielom korzystniejszych niż dotychczas**

rozwiązań w zakresie wynagradzania, czasu pracy i ochrony stosunku pracy. Wprowadzane zmiany obejmują m.in. podwyższenie niektórych świadczeń finansowych dla nauczycieli oraz doprecyzowanie przepisów budzących w praktyce wątpliwości interpretacyjne.

Do najważniejszych proponowanych rozwiązań korzystnych dla nauczycieli należą w szczególności:

- **Podwyższenie stawek nagród jubileuszowych** – np. zwiększenie nagrody za 40 lat pracy z 250% do 300% wynagrodzenia oraz ustanowienie nowej nagrody 400% za 45 lat pracy. Zmiana ta zrównuje uprawnienia nauczycieli z korzystniejszym systemem nagród obowiązującym u pracowników samorządowych.
- **Wyższe odprawy emerytalne i rentowe** – projekt przewiduje wzrost wysokości odpraw dla nauczyciela odchodzącego na emeryturę/rentę lub świadczenie kompensacyjne, uzależniony od stażu pracy (odpowiednio dwumiesięczne wynagrodzenie po 10 latach, trzymiesięczne po 15 latach i sześciomiesięczne po 20 latach pracy).
- **Skrócenie okresu zatrudnienia nauczyciela początkującego** na czas określony – z dwóch lat szkolnych do jednego roku szkolnego. Ułatwi to szybsze uzyskanie przez młodych nauczycieli stabilnego zatrudnienia na czas nieokreślony, co należy ocenić pozytywnie.
- **Ujednolicenie pensum niektórych grup nauczycieli** – o czym szerzej w dalszej części opinii, m.in. zmniejszenie pensum nauczycieli praktycznej nauki zawodu z 20 do 18 godzin tygodniowo, co likwiduje istniejącą dysproporcję.
- **Ujednolicenie zasad rozliczania godzin ponadwymiarowych i zastępstw** – projekt wprowadza jednolite przepisy określające, w jakich przypadkach nauczyciel zachowuje prawo do wynagrodzenia za niezrealizowane godziny ponadwymiarowe (np. z powodu dni wolnych lub zastępstw) oraz wprowadza wyraźny zakaz nieprawidłowego przydzielania doraźnych zastępstw kosztem realizacji obowiązkowych zajęć nauczyciela. Ma to zakończyć dotychczasowe praktyki obciążające nauczycieli dodatkowymi zajęciami bez wynagrodzenia.
- **Wzmocnienie ochrony stosunku pracy nauczycieli w wieku przedemerytalnym** – nowelizacja w jednolity sposób obejmie ochroną przed wypowiedzeniem zarówno nauczycieli mianowanych, jak i zatrudnionych na czas nieokreślony, którym brakuje nie więcej niż 4 lata do wieku emerytalnego (z pewnymi wyjątkami, np. likwidacja szkoły, negatywna ocena pracy). To zrównuje uprawnienia wszystkich nauczycieli w okresie przedemerytalnym.

Ogólnie rzecz biorąc, **proponowane zmiany należy ocenić pozytywnie jako korzystne dla nauczycieli.** Projekt spełnia wiele postulatów zgłaszanych od lat przez związki i organizacje nauczycielskie, zmierzających do zwiększenia atrakcyjności zawodu nauczyciela oraz wyeliminowania niekorzystnych praktyk. W opinii Stowarzyszenia, nowelizacja przyczyni się do podniesienia prestiżu zawodu nauczyciela oraz poprawy warunków pracy kadry pedagogicznej, co popieramy. Jednocześnie w dalszych częściach opinii wskazujemy pewne obszary, w których projekt mógłby zostać uzupełniony lub doprecyzowany – zwłaszcza w zakresie **statusu nauczycieli-doradców zawodowych** – tak by w pełni osiągnąć zamierzony cel wzmocnienia prestiżu wszystkich grup nauczycieli.

Porównanie proponowanych zmian art. 6a Karty Nauczyciela

Art. 6a Karty Nauczyciela dotyczy zasad dokonywania oceny pracy nauczyciela. Obowiązujący stan prawny (tj. Karta Nauczyciela w brzmieniu obecnym) przewiduje, że **praca nauczyciela podlega ocenie** – zarówno okresowej (dokonywanej z inicjatywy dyrektora lub na wniosek nauczyciela), jak i obowiązkowej w określonych sytuacjach związanych z awansem zawodowym lub zmianą miejsca pracy. Termin na dokonanie oceny pracy w razie rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy, przeniesienia nauczyciela do innej szkoły czy udzielenia mu urlopu bezpłatnego wynosi obecnie 21 dni (roboczych) od zaistnienia takiego zdarzenia. Ponadto przepisy art. 6a szczegółowo regulują, za jaki okres pracy nauczyciela ma być sporządzona ocena oraz w jaki sposób ocena ta wpływa na jego dalsze uprawnienia (np. możliwość ubiegania się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego).

Projekt nowelizacji **modyfikuje art. 6a Karty Nauczyciela** w kilku istotnych aspektach:

- **Wydłużenie terminu na dokonanie oceny pracy** – w sytuacjach wskazanych w art. 6a ust. 1db, 1dc, 1df i 1dg (czyli m.in. w razie ustania stosunku pracy, przeniesienia do innej szkoły, urlopu bezpłatnego) termin sporządzenia oceny pracy nauczyciela zostanie wydłużony z 21 dni do **30 dni roboczych**. Zmiana ta daje organowi dokonującemu oceny więcej czasu na rzetelne przeprowadzenie procedury oceny, co należy ocenić pozytywnie – dotychczasowe 21 dni kalendarzowych było terminem zbyt krótkim.
- **Unikanie dublowania ocen przy częstych zmianach miejsca pracy** – projekt dodaje regulację, zgodnie z którą **jeżeli nauczyciel otrzymał ocenę pracy w okresie ostatnich 3 miesięcy**, to w razie zaistnienia okoliczności z ust. 1db–1dg nowa ocena pracy nie będzie już dokonywana, a za wiążącą uznaje się tę ostatnio ustaloną ocenę. Innymi słowy, jeżeli nauczyciel zmienia szkołę lub odchodzi z pracy krótko po poprzedniej ocenie, nie będzie musiał przechodzić ponownej oceny w odstępie kilku tygodni – ogranicza to zbędną biurokrację i powtarzanie ocen w krótkim czasie. W przypadku gdy ostatnia ocena była wcześniejsza niż 3 miesiące, nadal będzie dokonywana nowa ocena (przy uwzględnieniu poprzedniej). Ta zmiana usuwa wątpliwości interpretacyjne co do obowiązku dokonywania oceny „na wyjście” nauczyciela w każdej sytuacji, zapewniając bardziej elastyczne podejście.
- **Doprecyzowanie okresu pracy podlegającego ocenie dla awansu zawodowego** – projekt wprowadza także zmianę zasad oceny dorobku w przypadku nauczyciela mianowanego ubiegającego się o awans na nauczyciela dyplomowanego. Zgodnie z uzasadnieniem, doprecyzowany ma zostać **okres, z którego dokonuje się ocenę pracy nauczyciela mianowanego** w sytuacji, gdy w okresie ostatnich 3 lat część tego okresu nauczyciel przepracował na stanowisku nauczyciela, a część na stanowisku dyrektora szkoły. Proponowana zmiana ma na celu uwzględnienie specyfiki kariery nauczyciela pełniącego funkcje kierownicze – tak by ocena na potrzeby awansu obejmowała odpowiednio oba rodzaje pełnionych zadań. Choć szczegółowe brzmienie przepisu nie zostało przytoczone w projekcie udostępnionym do konsultacji, z opisu wynika, że intencją ustawodawcy jest wyeliminowanie wątpliwości, jak oceniać nauczyciela, który w części wymaganej praktyki pracował jako dyrektor (gdzie nie prowadzi bezpośrednio zajęć).

Podsumowując, **zmiany w art. 6a** idą w kierunku uelastycznienia i doprecyzowania procedury oceny pracy nauczyciela. Wydłużenie terminów oraz uznawanie niedawno wystawionej oceny

za wystarczającą to rozwiązania korzystne, które powinny usprawnić przebieg ocen ograniczyć niepotrzebne obciążenia zarówno dla oceniających dyrektorów, jak i samych nauczycieli. Stowarzyszenie ocenia te propozycje pozytywnie – odpowiadają one na zgłaszane problemy praktyczne i powinny przyczynić się do sprawiedliwszej i sprawniejszej oceny pracy nauczycieli (w tym oczywiście także doradców zawodowych, którzy jako nauczyciele również podlegają ocenie na zasadach ogólnych).

Porównanie proponowanych zmian art. 42 Karty Nauczyciela (czas pracy i pensum)

Art. 42 Karty Nauczyciela reguluje tygodniowy obowiązkowy wymiar zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych nauczycieli (tzw. pensum), a także pozostałe elementy czasu pracy nauczyciela. Obecnie przepis ten różnicuje pensum w zależności od stanowiska i rodzaju prowadzonych zajęć. I tak, typowe pensum nauczyciela przedmiotu w szkole wynosi 18 godzin tygodniowo (godzin lekcyjnych), natomiast dla niektórych stanowisk ustawa przewiduje wyższy lub niższy tygodniowy wymiar zajęć. Przykładowo: nauczyciele wychowania przedszkolnego pracują z dziećmi dłużej (np. 22 godziny), z kolei pedagodzy szkolni czy psychologowie mieli dotąd pensum ustalane uchwałą organu prowadzącego, z pewnymi ograniczeniami ustawowymi. W kontekście niniejszej opinii kluczowe są dwie kwestie: **pensum nauczycieli praktycznej nauki zawodu** oraz **pensum nauczycieli-specjalistów (pedagogów, psychologów, logopedów, doradców zawodowych)**.

1. Pensum nauczycieli praktycznej nauki zawodu. W obowiązującym stanie prawnym nauczyciele prowadzący praktyczną naukę zawodu (praktyczne zajęcia zawodowe w szkołach branżowych, technikach itp.) mają wyższy tygodniowy wymiar zajęć niż nauczyciele przedmiotów ogólnych czy teoretycznych przedmiotów zawodowych. **Aktualnie pensum nauczyciela praktycznej nauki zawodu wynosi 20 godzin tygodniowo**, podczas gdy nauczyciele teoretycznych przedmiotów zawodowych mają pensum standardowe – 18 godzin. Taki dualizm (20 vs 18 godzin) od lat budził kontrowersje, jako że obie grupy nauczycieli pracują w tym samym segmencie kształcenia zawodowego, a obciążenie przygotowaniem zajęć i ich prowadzeniem jest porównywalne. W uzasadnieniu projektu słusznie zauważono, iż brak uzasadnienia dla różnicowania pensum tych nauczycieli, a różnica ta powoduje poczucie niesprawiedliwości i trudności kadrowe (trudniej pozyskać nauczycieli praktycznej nauki zawodu z uwagi na wyższe obciążenie).

Projektowana nowelizacja **zmienia art. 42, ujednolicając pensum nauczycieli kształcenia zawodowego**. Proponuje się, aby **zarówno nauczycieli praktycznej nauki zawodu, jak i nauczycieli przedmiotów teoretycznych obowiązywał ten sam tygodniowy wymiar – 18 godzin**. Oznacza to zmniejszenie pensum dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu z dotychczasowych 20 do 18 godzin tygodniowo, co zrównuje ich z innymi nauczycielami przedmiotów. Ta zmiana jest zdecydowanie korzystna dla zainteresowanej grupy – redukuje ich obowiązkowe obciążenie o 2 godziny tygodniowo bez obniżenia wynagrodzenia zasadniczego, stanowiąc faktycznie poprawę warunków pracy. Należy podkreślić, że jest to odpowiedź na zgłaszane postulaty środowiska i realizacja ustaleń Zespołu ds. pragmatyki zawodowej nauczycieli. Jednocześnie nowelizacja zakłada, że nauczycielom praktycznej nauki zawodu (po obniżeniu im pensum) będzie można przydzielać godziny nadwymiarowe powyżej ogólnego limitu – ale tylko za ich zgodą. To zabezpieczenie przed narzucaniem im

nadgodzin w miejsce obniżonego pensum. Reasumując, ujednolicenie pensum do 18/18 godzin w kształceniu zawodowym likwiduje nierówność i jest krokiem w dobrą stronę.

2. Pensum nauczycieli specjalistów (pedagogów, psychologów, logopedów, doradców zawodowych). Ta kategoria nauczycieli – do której zaliczają się również doradcy zawodowi – ma nieco odmienny status w Karcie Nauczyciela. Obecnie, zgodnie z art. 42 ust. 7 pkt 3 lit. b) Karty Nauczyciela (w brzmieniu obowiązującym od 1 września 2018 r.), **tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć pedagogów, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych nie może przekraczać 22 godzin**. Oznacza to, że organ prowadzący szkołę (np. rada gminy) ustala w drodze uchwały konkretny wymiar pensum dla tych stanowisk na swoim terenie, jednak maksymalnie może to być 22 godziny tygodniowo. W praktyce więc pensum np. szkolnego doradcy zawodowego bywa zróżnicowane – w wielu samorządach ustalono je na poziomie maksymalnym (22 godziny zegarowe tygodniowo), w innych niżej (np. 20, 18, czy pośrednio). Takie zróżnicowanie lokalne rodziło postulaty ustawowego ujednolicenia pensum specjalistów, podobnie jak to uczyniono w 2018 r. (ustalając jedynie górną granicę 22 godzin).

Analiza przedłożonego projektu ustawy z 20 marca 2025 r. wskazuje, iż **projekt nie wprowadza zmian w powyższym zakresie pensum nauczycieli-specjalistów**. W szczególności, w dokumentach projektowych brak jest propozycji modyfikacji art. 42 ust. 7 pkt 3 lit. b) – przepis ten **pozostałby w brzmieniu dotychczasowym**, tj. utrzymane zostałyby 22-godzinne tygodniowe pensum maksymalne dla pedagogów, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych. Innymi słowy, **projekt nie usuwa ani nie zmienia limitu pensum 22 godz. dla nauczycieli specjalistów**, co oznacza zachowanie status quo: nadal to organ prowadzący decyduje (w granicach do 22 godzin) o pensum np. doradcy zawodowego w danej szkole. Warto zauważyć, że choć kwestia pensum specjalistów nie została bezpośrednio dotknięta nowelizacją, projekt zawiera **inne zapisy dotyczące nauczycieli specjalistów**, tyle że w kontekście organizacji ich pracy. Mianowicie, w art. 42 (oraz przepisach powiązanych) planuje się dodać regulacje **zakazujące obciążania nauczycieli specjalistów nieodpłatnymi zastępstwami kosztem ich obowiązkowych zajęć**. Jak wynika z uzasadnienia, dotychczas zdarzało się, że dyrektorzy szkół – w ramach oszczędności – przydzielali pedagogom, psychologom, logopedom czy bibliotekarzom doraźne zastępstwa za nieobecnych nauczycieli w czasie, gdy specjaliści ci powinni wykonywać swoje własne zajęcia (np. prowadzić poradnictwo, zajęcia specjalistyczne). Taka praktyka dezorganizowała pracę specjalistów i była niekorzystna dla uczniów wymagających ich wsparcia. Projekt nowelizacji przewiduje **wyraźne wskazanie w przepisach, że godziny doraźnych zastępstw nie mogą być realizowane w czasie przeznaczonym na realizację obowiązkowych zajęć nauczyciela** (czyli w ramach pensum). Oznacza to, że jeżeli np. doradca zawodowy ma w planie godzinę indywidualnych zajęć z uczniami, nie będzie można w tym samym czasie kazać mu „zastępować” innego nauczyciela na lekcji matematyki – takie zastępstwo musiałoby być zorganizowane poza jego pensum lub powierzone innemu nauczycielowi. Wprowadzenie tej normy porządkującej należy ocenić bardzo pozytywnie, gdyż chroni nauczycieli specjalistów (w tym doradców) przed wykorzystywaniem ich czasu pracy niezgodnie z przeznaczeniem oraz zapewnia, że ich **podstawowe zadania na zajmowanym stanowisku będą realizowane bez zakłóceń**. Dodatkowo, pośrednim skutkiem będzie to, że jeśli specjalista zostanie jednak poproszony o zastępstwo, będzie musiało ono zostać rozliczone jako godzina nadwymiarowa (a więc odpłatna) poza pensum, co eliminuje dotychczasowe nieodpłatne „łatanie dziur” kosztem specjalistów.

Podsumowując, **zmiany w art. 42 Karty Nauczyciela** koncentrują się na: (a) ujednoliceniu pensum nauczycieli kształcenia zawodowego (18 godzin dla wszystkich – zmiana korzystna i wyrównująca ich status), (b) doprecyzowaniu zasad rozliczania godzin pracy i zastępstw (co chroni m.in. nauczycieli specjalistów przed nadużyciami). **Projekt nie zmienia zaś bezpośrednio regulacji pensum nauczycieli specjalistów 22 godz./tyg.** – z jednej strony oznacza to utrzymanie obecnych, dość wysokich obciążeń doradców zawodowych, z drugiej jednak strony brak zmian gwarantuje, że nie nastąpi pogorszenie (np. podwyższenie pensum czy zniesienie ustawowego limitu, czego na szczęście nie proponowano). Stowarzyszenie zwraca uwagę, że w przyszłości warto rozważyć kompleksowe uregulowanie pensum nauczycieli specjalistów na poziomie ogólnokrajowym – jednak oceniając ten konkretny projekt, zauważamy jedynie neutralny fakt pozostawienia art. 42 ust. 7 pkt 3 lit. b) bez zmian.

Zapisy projektu dotyczące nauczycieli specjalistów (w tym doradców zawodowych)

W kontekście statusu nauczycieli-doradców zawodowych istotne jest ustalenie, **czy w omawianym projekcie nowelizacji pojawiają się szczególne regulacje odnoszące się do tej grupy zawodowej.** Analiza projektu wskazuje, że poza omówionymi wyżej kwestiami pensum i zastępstw, **projekt nie wprowadza odrębnych definicji czy nowych uprawnień dedykowanych wprost doradcom zawodowym** w samej Karcie Nauczyciela. Doradcy zawodowi są oczywiście objęci wszystkimi ogólnymi zmianami dotyczącymi nauczycieli (np. wzrostem świadczeń finansowych, ochroną przedemerytalną, zmianami w ocenie pracy itp.), ale nie przewidziano np. szczególnej kategorii awansu czy dodatków tylko dla nich.

Warto jednak odnotować pewien zapis projektu, który choć nie mieści się w samej Karcie Nauczyciela, to dotyczy **usprawnienia pracy doradców zawodowych.** Otóż projekt ustawy obejmuje również zmiany w ustawie Prawo oświatowe oraz ustawie o systemie informacji oświatowej – powiązane merytorycznie z tematyką Karty Nauczyciela (projekt ma charakter ustawy zbiorczej zmieniającej kilka aktów). W uzasadnieniu projektu wskazano, że planuje się **rozszerzenie źródeł danych o absolwentach szkół ponadpodstawowych, wykorzystywanych do monitoringu karier absolwentów, w celu zwiększenia efektywności działań doradców zawodowych.** Innymi słowy, ustawodawca dostrzegł potrzebę wsparcia pracy doradców zawodowych poprzez lepsze informacje o losach absolwentów (np. ich dalszej edukacji czy zatrudnieniu), tak aby doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkołach mogło być bardziej efektywne i oparte na rzetelnych danych. Zmiana ta miałaby zostać dokonana w art. 26b Prawa oświatowego oraz w przepisach o systemie informacji oświatowej – dzięki temu doradcy w szkołach otrzymają szerszy dostęp do danych o rynku edukacyjno-pracy absolwentów. Stowarzyszenie ocenia bardzo pozytywnie ten element projektu: choć nie zmienia on wprost pozycji prawnej doradcy zawodowego w Karcie Nauczyciela, to **stanowi ważny krok wzmacniający narzędzia pracy doradców,** co pośrednio przekłada się na ich skuteczność i rolę w systemie oświaty.

Podsumowując, **projektowane zmiany odnoszące się do nauczycieli specjalistów/doradców zawodowych** obejmują przede wszystkim: (1) zabezpieczenie ich czasu pracy przed nadużyciami (zakaz nieodpłatnych zastępstw kosztem zajęć specjalistycznych), oraz (2) działania wspierające ich pracę merytoryczną (lepszy monitoring losów absolwentów). **Nie przewidziano natomiast szczególnych nowych uprawnień czy zmian statusu samej funkcji doradcy zawodowego** – brak np. odrębnego uregulowania obowiązku tworzenia etatu

doradcy w każdej szkole czy dodania doradcy do katalogu stanowisk kierowniczych itp. Projekt koncentruje się na ogólnej poprawie warunków nauczycieli i porządkuje pewne kwestie dot. czasu pracy, co również dotyczy doradców, ale nie wyróżnia ich w sposób szczególny.

Wpływ proponowanych zmian na status doradcy zawodowego

Z punktu widzenia nauczyciela-doradcy zawodowego zatrudnionego w szkole, projektowana nowelizacja Karty Nauczyciela będzie miała **zarówno bezpośrednie, jak i pośrednie skutki wpływające na jego status zawodowy**. Należy je ocenić następująco:

- **Wpływ ogólnych zmian korzystnych dla wszystkich nauczycieli:** doradcy zawodowi, będąc nauczycielami w rozumieniu Karty Nauczyciela, skorzystają ze wszystkich ogólnych ulepszeń wprowadzanych projektem. Oznacza to, że doradca zawodowy także będzie uprawniony np. do wyższej nagrody jubileuszowej (gdy osiągnie odpowiedni staż pracy), do wyższej odprawy emerytalnej przy odejściu z zawodu, czy do objęcia go wydłużoną ochroną przedemerytalną na tych samych zasadach co inni nauczyciele. Zmiany te poprawiają ogólne poczucie stabilizacji i docenienia pracy nauczyciela, w tym doradcy. Trzeba podkreślić, że zwłaszcza podniesienie wymiaru świadczeń finansowych (odprawy, nagrody) **podnosi prestiż zawodu nauczyciela**, wskazując na większe uznanie dla długoletniej pracy – doradcy zawodowi nie są tu wyłączeni, więc ich status materialny w tych aspektach również ulegnie poprawie.
- **Wpływ zmian w zakresie czasu pracy i zadań:** nowe regulacje czasu pracy (art. 42) wprost chronią nauczycieli-doradców przed niewłaściwym wykorzystywaniem ich do zastępstw w czasie, gdy powinni prowadzić swoje zajęcia doradcze. Jest to zmiana **zdecydowanie pozytywna**, gdyż dotychczas w niektórych szkołach zdarzało się, że doradca zawodowy był traktowany jako „rezerwowy nauczyciel do zastępstw”, co umniejszało rangę jego podstawowej pracy z młodzieżą. Po wejściu w życie nowelizacji dyrektorzy będą zobligowani organizować zastępstwa inaczej, pozostawiając doradców do realizacji ich kluczowych zadań. To w praktyce **wzmocni pozycję doradcy zawodowego w szkole**, pokazując że jego czas pracy jest chroniony i przeznaczony na ważne czynności specjalistyczne, a nie „wolny” do dowolnego zagospodarowania. Doradcy będą mogli skuteczniej realizować program doradztwa zawodowego, co przełoży się na lepsze wyniki ich pracy i większą satysfakcję zawodową.
- **Pośrednie wsparcie efektywności pracy doradców:** wspomniane zmiany w przepisach o systemie informacji oświatowej, zapewniające bogatsze dane do monitorowania karier absolwentów, przełożą się na **poprawę jakości doradztwa zawodowego**. Doradcy otrzymają narzędzia (informacje) umożliwiające bardziej trafne wskazywanie uczniom ścieżek edukacyjno-zawodowych, co z kolei może podnieść rangę ich roli w oczach uczniów, rodziców i dyrektorów. Im bardziej wymierne efekty pracy doradcy (np. absolwenci dokonujący świadomych wyborów edukacji i pracy), tym większe zaufanie do zawodu doradcy. Zatem pośrednio zmiany te mogą **wpłynąć pozytywnie na postrzeganie doradców zawodowych** jako kluczowych specjalistów w szkole.
- **Brak bezpośrednich zmian statusu lub warunków pracy doradców:** **należy równocześnie zauważyć, że projekt nie przewiduje pewnych rozwiązań, o które środowisko doradców zabiega od dawna. Nie obniżono pensum doradcy zawodowego** ani innych specjalistów (pozostawiono do 22 godz. tygodniowo, co oznacza, że doradcy nadal mogą mieć większe obciążenie dydaktyczne niż nauczyciele przedmiotowi). **Nie wprowadzono odrębnych**

dodatków funkcyjnych ani nie zagwarantowano etatu doradcy w każdej szkole – kwestie te nie były objęte projektem. Oznacza to, że w zakresie **formalnego statusu doradcy zawodowego w strukturze szkoły** nowelizacja niczego nie zmienia – doradca wciąż pozostanie jednym z nauczycieli specjalistów, zatrudnianym według potrzeb ustalanych przez organ prowadzący. **To, czy dana szkoła zatrudni doradcę i w jakim wymiarze, nadal zależy od decyzji organu prowadzącego i ram prawnych Prawa oświatowego obowiązujących niezależnie od Karty Nauczyciela.**

Podsumowując, **wpływ projektu na doradców zawodowych jest generalnie pozytywny**, choć bardziej pośredni niż bezpośredni. Doradcy – tak jak inni nauczyciele – odczuwają poprawę warunków pracy (poprzez ogólne przepisy finansowe i organizacyjne). Szczególnie istotne dla nich jest usankcjonowanie ich roli poprzez ochronę czasu na wykonywanie zadań doradczych, co wzmacnia ich pozycję zawodową w szkole. Z drugiej strony, **projekt nie rozwiązuje pewnych odrębnych bolączek tej grupy**, takich jak brak systemowych gwarancji obecności doradcy w każdej szkole czy niższe niż u nauczycieli przedmiotów pensum. Stowarzyszenie ocenia, że netto bilans zmian jest dodatni dla doradców zawodowych, aczkolwiek pozostaje pewien **niedosyt**, iż ustawodawca nie skorzystał z okazji, by wprost podnieść prestiż tej funkcji poprzez osobne regulacje. W następnym punkcie przedstawiamy propozycje takich uzupełniających rozwiązań.

Postulowane uzupełnienia projektu w celu podniesienia prestiżu doradców zawodowych

Uwzględniając powyższą analizę, Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych RP proponuje **rozważenie dodatkowych zmian w projekcie nowelizacji Karty Nauczyciela**, które w sposób bezpośredni przyczyniłyby się do podniesienia rangi i prestiżu zawodu doradcy zawodowego. Poniżej wskazujemy proponowane zapisy (bądź kierunki zmian), które mogłyby zostać dodane do projektu na etapie konsultacji lub prac parlamentarnych:

1. **Wyodrębnienie funkcji doradcy zawodowego jako stanowiska specjalistycznego w art. 42 Karty Nauczyciela.** Postulujemy doprecyzowanie statusu doradcy zawodowego poprzez *expressis verbis* wymienienie go w katalogu stanowisk wraz z określeniem tygodniowego wymiaru zajęć. Obecnie doradcy są ujęci pośrednio jako jedni z „nauczycieli specjalistów” z pensum ustalonym przez samorząd do 22 godzin. Proponujemy **ustanowienie ogólnokrajowej normy pensum dla doradcy zawodowego – np. 18 godzin tygodniowo (godzin zegarowych)**. Można to osiągnąć poprzez zmianę art. 42 ust. 7 pkt 3 lit. b) Karty Nauczyciela, tak aby zamiast upoważnienia dla organu prowadzącego do ustalenia pensum (22 godz. maksymalnie) wprowadzić wprost zapis: *„tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć doradcy zawodowego wynosi 18 godzin”* (analogicznie dla pedagoga, psychologa, logopedy itp., lub ewentualnie pozostawiając im nadal limit 22). Takie ujednolicenie i obniżenie pensum doradców zbliżyłoby warunki ich pracy do nauczycieli przedmiotów (18 godz.), co byłoby wyrazem uznania, że praca doradcza wymaga równie wnikliwego przygotowania merytorycznego i indywidualnej pracy z uczniem poza zajęciami, jak praca dydaktyczna. **Alternatywnie**, jeśli pełne obniżenie pensum w ustawie nie byłoby możliwe na tym etapie, rozważamy choćby dopisanie do art. 42 ust. 7 pkt 3 lit. b) zdania zapewniającego, że *„organ prowadzący, określając pensum doradcy zawodowego, uwzględnia konieczność zapewnienia mu czasu na indywidualną pracę z uczniami i przygotowanie zadań, w związku z czym zalecany wymiar pensum nie*

powinien przekraczać 20 godzin". Taka wskazówka w ustawie mogłaby skłonić samorządy do obniżenia pensum w praktyce i podkreśliłaby specjalistyczny charakter funkcji doradcy.

2. **Wprowadzenie dodatku funkcyjnego dla nauczyciela-doradcy zawodowego.** W celu podniesienia atrakcyjności pełnienia funkcji doradcy i zrekompensowania dodatkowych obowiązków z nią związanych (np. indywidualne konsultacje, organizacja spotkań z uczniami i rodzicami, koordynacja wewnątrzszkolnego systemu doradztwa), proponujemy ustanowienie **obowiązkowego dodatku funkcyjnego** dla nauczycieli pełniących funkcję doradcy zawodowego. Można to zrealizować poprzez dodanie doradcy zawodowego do katalogu funkcji wymienionych w art. 34a ust. 1 Karty Nauczyciela (który aktualnie przewiduje dodatek funkcyjny m.in. dla wychowawców klas, opiekunów stażu czy doradców metodycznych). Doradca zawodowy jest niewątpliwie funkcją wymagającą dodatkowego zaangażowania, porównywalnego z wychowawstwem, dlatego zasadne jest przyznanie dodatku za jej pełnienie. W praktyce można by np. zobowiązać organ prowadzący do ustalenia stawki dodatku dla doradcy zawodowego w regulaminie wynagradzania nauczycieli, analogicznie jak to ma miejsce w przypadku dodatku za wychowawstwo (gdzie obecnie obowiązuje gwarantowana minimalna kwota dodatku). **Proponujemy** dodanie przepisu, iż „*nauczycielowi realizującemu zadania doradcy zawodowego przysługuje dodatek funkcyjny, którego minimalną wysokość określa minister właściwy ds. oświaty w drodze rozporządzenia*". Taki zapis zapewniłby ogólnopolską podstawę do wypłaty dodatków dla doradców, wzmacniając bodźce finansowe do podejmowania tej roli.
3. **Zapewnienie etatów doradców zawodowych w szkołach o większej liczbie uczniów (obowiązek zatrudnienia doradcy).** Obecne przepisy Prawa oświatowego wprowadzie wskazują na prowadzenie doradztwa zawodowego w szkołach, ale nie gwarantują, że w każdej szkole zostanie zatrudniony wykwalifikowany doradca zawodowy na odrębnym stanowisku – niektóre szkoły realizują te zadania poprzez pedagogów lub nauczycieli przedmiotowych z odpowiednim przydziałem godzin. Dla podniesienia prestiżu zawodu doradcy ważne jest, aby w każdej większej placówce edukacyjnej istniało **samodzielne stanowisko doradcy zawodowego**. Stąd postulujemy wprowadzenie przepisu, który **zobowiąże organ prowadzący do zatrudnienia doradcy zawodowego w szkole liczącej np. powyżej 200 uczniów (w przypadku szkół podstawowych) lub w każdej szkole ponadpodstawowej**. Można to uregulować poprzez dodanie nowego ustępu w art. 42 lub art. 42c Karty Nauczyciela, ewentualnie poprzez odpowiednią nowelizację ustawy – Prawo oświatowe, która jest procedowana jednocześnie. **Przykładowy zapis:** „*W szkole liczącej powyżej 200 uczniów organ prowadzący jest obowiązany utworzyć co najmniej jedno stanowisko nauczyciela-doradcy zawodowego w pełnym wymiarze godzin*". Taki przepis ustanowiłby standard kadrowy, gwarantując uczniom dostęp do specjalistycznej porady, a jednocześnie nobilitując rolę doradcy jako niezbędnego elementu kadry szkoły, na równi np. z pedagogiem szkolnym.
4. **Rozważenie dodatkowych form wsparcia i rozwoju dla doradców zawodowych.** Poza zmianami stricte ustawowymi dotyczącymi czasu pracy i wynagrodzenia, można także w szerszym kontekście nowelizacji podjąć działania zwiększające prestiż doradców poprzez politykę kadrową i awansową. **Proponujemy** np. rozważenie wprowadzenia preferencji w awansie zawodowym dla nauczycieli podejmujących rolę doradcy zawodowego (np. możliwość awansu w skróconym czasie przy spełnieniu określonych kryteriów jakości pracy doradczej), albo ustanowienie odrębnego tytułu honorowego lub nagrody dla wyróżniających się doradców zawodowych (analogicznie do nagród dla

dyrektorów czy medali komisji edukacji). Choć niekoniecznie byłyby to zapisy w samej Karcie Nauczyciela, ich wprowadzenie równoległe (np. w drodze rozporządzeń wykonawczych MEN) przyczyniłoby się do wzrostu znaczenia tej specjalności w oświacie. Stowarzyszenie rekomenduje, aby Ministerstwo Edukacji rozważyło takie środki – na przykład *ustanowienie centralnego funduszu nagród za wybitne osiągnięcia w doradztwie zawodowym*, co dodatkowo zmotywuje i uhonoruje najlepszych doradców.

Powyższe propozycje stanowią uzupełnienie obowiązującego już kierunku zmian – mają na celu **systemowe wzmocnienie pozycji doradców zawodowych** w szkołach. Uważamy, że ich uwzględnienie w nowelizacji (bądź w równoległych zmianach w przepisach oświatowych) byłoby naturalną kontynuacją deklarowanego przez projekt celu podniesienia prestiżu zawodu nauczyciela. Doradcy zawodowi odgrywają coraz większą rolę w przygotowaniu młodzieży do wejścia na rynek edukacji i pracy – zasługują zatem na szczególne wsparcie legislacyjne, które uczyni ten zawód bardziej atrakcyjnym i stabilnym.

Podsumowanie

Reasumując, Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych RP **pozytywnie opiniuje** ogólny kierunek projektu ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela z dnia 20 marca 2025 r. Proponowane zmiany w znacznej mierze poprawiają warunki pracy nauczycieli, w tym doradców zawodowych, poprzez korzystniejsze regulacje płacowe, jasne przepisy czasu pracy oraz działania wzmacniające ochronę zatrudnienia. W szczególności doceniamy zmiany chroniące czas pracy nauczycieli specjalistów i zwiększające efektywność ich działań (monitoring karier absolwentów), co świadczy o dostrzeżeniu roli doradców zawodowych w systemie oświaty.

Jednocześnie zwracamy uwagę na możliwość dalszego **udoskonalenia projektu** poprzez wprowadzenie zapisów dedykowanych **podniesieniu prestiżu doradców zawodowych**, jak wskazano wyżej. Uważamy, że implementacja takich rozwiązań przyczyni się do pełniejszej realizacji celu ustawy, jakim jest podniesienie prestiżu zawodu nauczyciela, rozumianego szeroko – również w odniesieniu do wyspecjalizowanych ról pełnionych przez nauczycieli. Stowarzyszenie deklaruje gotowość do współpracy i konsultacji przy doprecyzowaniu proponowanych zapisów. Liczymy, iż głos środowiska doradców zostanie uwzględniony, a finalny kształt nowelizacji Karty Nauczyciela będzie sprzyjał dalszemu umacnianiu roli doradcy zawodowego w polskiej szkole.

W imieniu Zarządu SDSiZ RP:

Tomasz Magnowski

Mirosław Żurek

Przewodniczący

Członek zarządu, skarbnik